

UDK 929.52 Mioša (497.5 Dubrovnik)“13/15”
347.67(497.5 Dubrovnik)“13/15”
Izvorni znanstveni rad

Marijan SIVRIĆ

ROD MIOŠA (ČEPIKUĆA - MILŠA) I NJEGOV RAZVOJ U DUBROVNIKU

Prilog poznavanju starih rodova

U ovom radu riječ je o povijesnom razvoju roda Mioša, prethodno zvan Čepikuća i Milša, nakon njegova dolaska u Dubrovnik. Prema dubrovačkim genealogijama bili su vlastela podrijetlom iz Stoca. U Dubrovnik su pristigli potkraj 14. stoljeća. Rodbinski dobro povezani s istaknutim građanskim obiteljima, ubrzo su napredovali i baveći se trgovinom postali imućni. Poslovali su u Dubrovniku, na “Zapadu”, u Mantovi, Veneciji i Napulju, te na Levantu. Posjedovali su kuće, zemljišne posjede u Dubrovniku, Primorju, Orašcu, Šumetu i drugim mjestima. Raspolagali su i značajnim kapitalom, deponiran u novčarskim institucijama u Dubrovniku, a poglavito u inozemstvu - Veneciji, Napulju, Mantovi, Rimu i kasnije u Beču. Ostavili su legate crkvama i humanitarnim udrugama. Osnivali su pobožne i humanitarne zaklade pri bratovštinama - Svećenika sv. Petra katedralne crkve sv. Marije Velike, Sv. Roka i Sv. Antuna u Dubrovniku. Obitelj je izumrla krajem 16. st.

Ključne riječi: Mioša, rod, Hercegovina, Dubrovnik, genealogija, legati, zaklade.

Dubrovačke genealogije građanskih obitelji rod Mioša svrstavaju u red obitelji pridošlih u Dubrovnik iz Stoca, u Bosanskom Kraljevstvu, gdje su bili jedna od plemićkih obitelji, a po dolasku u Grad postali veoma važni i ugledni trgovci.¹ Temelji se to na posvjedočenju Mata

¹ “La famiglia Miossa trahe sua origine da Stolaz citta principale del Regno di Bosna, oue fu una delle Nobili, e principali mercanti di quella piazza” (DAD, Genealogija Čingrija, f. 210).

Držića, starog dubrovačkog pisca čije djelo, o dubrovačkim građanskim obiteljima, nije sačuvano.² Kao sitnija humska vlastela ostali su na dubrovačkom području, nakon uključivanja Primorja 1399. u državni sklop Republike. Prilikom podjela zemlje u Primorju na decene Milšu Čepikuću nalazimo, kao predvodnika, među grupom “bonomini”,³ kojima je dubrovačka vlast, da bi ih pridobila, dijelila zemljišne parcele.⁴ Jedan decen, dvadesetčetvrti po redu, s tridesetsedam dionika, zvao se po Milši “Dexen de Milsa Cepicuchia”.⁵

Prvotno su se obiteljski zvali Čepikuća, a potom Radilo (po pretku Radilu), te Milša po Milsci “figlio di Radilo Cepichuzia”, sudioniku u diobi zemljišnih parcela. Na kraju je prevladala izvedenica imena roda Mioša, koja ostaje trajnom do izumiranja ovog roda potkraj 16. st. Dubrovački građani (*cives Ragusii*) i članovi bratovštine Antunina postali su koncem 14. ili početkom 15. st., kako kažu genealogije.⁶ Kao uspješni trgovci, svakako su imali neke poslovne odnose i na Levantu, pa Mioše, vjerojatno iz tih razloga, nalazimo i među lazarinima, u skupini ostali, bez funkcija u ovoj bratovštini.⁷ O ovoj obitelji, njezinom obitavanju u Dubrovniku, trgovačkim i gospodarskim aktivnostima, rodbinskim vezama i poslovnim odnosima, trgovačkim i drugim gospodarskim aktivnostima i ostalim pojedinostima saznajemo iz spisa iz razdoblja Dubrovačke Republike. Osobito su vrijedne i zanimljive oporuke pojedinih članova ove obitelji, te njihovi ženidbeni ugovori i ugovori o mirazu. I ostali spisi Javnog Notarijata i Državne kancelarije, kao i spisi drugih subjekata, pružaju značajne podatke o rodu Čepikuća - Milša - Mioša.

² Isto, f. 210.

³ Riječ je o osobama - pučanima i nezakonitim sinovima vlastele izabranim po “Odredbi Velikog vijeća o dodjeljivanju zemlje u Primorju pučanima i nezakonitim sinovima vlastele, od 11. 8. 1399.” (Lučić, J., “Stjecanje, dioba i borba za očuvanje Dubrovačkog primorja 1399-1405”, (separat), (Anali, XI-XII, 1068/69), str. 155-156).

⁴ DAD, Sig. 15, ser. 1, No 34, 6. studenog 1401., f. 36.

⁵ Lučić, J., “Stjecanje, dioba i borba za očuvanje Dubrovačkog primorja 1399-1405”, str. 175-176.

⁶ Ima i drugih verzija o njihovom primanju u antunine. U Matrikoli antunina nalazimo Mih, sina Nikole Mioše, koji se spominje 1577. i 1580., kao getštald, član Velikog kapitula, i jednom kao običan član. Riječ je o trgovcu Nikoli Mioši koji posluje u Veneciji. (Matrikola antunina, f. 75, 84, 142).

⁷ U Matricoli lazarina, u skupini ostali članovi upisani su: Benedetto di Nicolo (riječ je o Benediktu mlađem, a stariji je njegov stric i očev brat), ovdje upisan s produženim prezimenom, kao Miošić (Matricola, f. 72); upisan je i Miosca Michael di Nicolo, vjerojatno posljednji muški potomak ove obitelji (Matricola, f. 74); upisani Miosca Domenicho di Andrea, ne uklapa se u genealogiju ovih Čepikuća - Milša-Mioša (Matricola, f. 75).

Prezime Mioša i Miošić javlja se u dubrovačkim vrelima, u 14. i 15. st., posve neovisno od gore spomenutog roda. Ovi potječu iz Travunije iz vlastelinskog roda Starčić, čiji su posjedi bili uz dubrovačku državnu granicu.⁸ Bilo je i onih s obiteljskim imenom Miošić, koji bi se prostorno mogli vezati za Župu dubrovačku.

1. Rodoslovlje obitelji Čepikuća (Cepichuchia) Milša - Mioša

Dubrovačke genealogije najranije spominju Radila Cepikuću (*Cepichuchia*), rodonačelnika ove obitelji. On je imao sina Milšu, koji je bio oženjen Marušom “di Bogauce de Toloe”. Imali su u braku petero djece: Allgretta (Veseljka), zatim sina nepoznatog imena, te Mariju, Nikšu i Franušu.⁹ Koliko se moglo utvrditi samo je Nikša bio oženjen i imao potomstvo. Bio je oženjen Marušom, kćeri Pripka “starijeg” Radulinovića.¹⁰ S njom je ugovorio dotu (miraz) 11. prosinca 1415.¹¹ Nixa je od poroda imao troje djece: sina Mihaela (Miha) i dvije kćeri Martulinu i Anuhlu. Mihael (Miho) je bio oženjen sa Slavušom Benedikta Bratosalića (*Slaussa di Benedetto Bratossalich*). Martulina se, prema ugovoru o doti od 11. prosinca 1415., se udala za Ruska Markova.¹² Druga kći Anuhla, prema ugovoru o doti od 30. travnja 1446., udala se za Ivana Tomasova iz Ancone, plaćenog liječnika dubrovačke Općine.¹³ Milšina kći Franuša,

⁸ DINIĆ, M., Humsko-trebinjska vlastela, str. 26-28, 74.

⁹ Genealogija Čingrija, f. 210.

¹⁰ SIVRIĆ, M., “Nešto o obitelji Radulinović”, Prilog poznavanju starih stolačkih rodova, Humski zbornik, IV, Zagreb - Stolac, 1999., str. 146, 149.

¹¹ “Ego Nixa filius Milse Cepichuchia c(on)fiteor q(uod) sup(ra) me et sup(ra) o(mn)ia bona mea h(ab)ui e(t) recepi a Pripcho Radulinouich michi dante e(t) numera(n)te pro dote e(t) parccchivio Marusse filie dicti Pripchi e(t) uxoris mee yppos octige(n)tos grossos Ragusii, exagia auri ornamentis viginti s(e)c(u)ndum ordines et co(n)suetudines Ragusii.” (DAD, Sig. 13, ser. 1, No 4, f. 31).

¹² “Ego Ruschus de Marcho confiteor q(uod) sup(ra) me e(t) om(n)ia bona pro dote e(t) p(ar)cchivio Martuline filie Nicole de Miosa future uxoris mee, habui et recepi ab ipso Nicola patre suo michi dante e(t) solvente p(ro) dote e(t) p(arc)chivio dicte sue filie uxoris mee yppos mille grossos Ragusii. Et exagia auri centum septuaginta quinque. Quam dotem cum sagiis predictis, habui e(t) recepi s(ecundu)m mores c(on)suetudines e(t) ordines Civitatis Ragusiis. Hec autem res. Iudex Ser Nicola de Georgio e(t) Nicola de Stella testis.” (DAD, Sig. 13, ser. 1, No 5, f. 129’).

¹³ “Ego Johannes Mr. Thomaxii de Ancona Medici salariati comunis Ragusii, confiteor q(uod) sup(ra) me e(t) omnia bona pro dote e(t) p(arc)chivio Anucle filie Nicole Miose Chepicucchie uxris mee h(ab)ui e(t) recepi ab ip(s)o Nicolo socero meo michi dante e(t) solvente p(ro) dote e(t) p(arc)chivio p(re)d(i)c(t)is yppros Mille

prema ugovoru o doti od 27. siječnja 1422. bila je udata za Ivana Marinova Nale (*Joannes di Marini Nalis*).¹⁴ Nakon što je ostala udovicom udala se za Colacija di Bartolo Fabriano, kako to stoji u ugovoru o doti od 18. svibnja 1446.¹⁵

Mihael Nixin i Slavuša imali su porod od petero djece: Nixu (Nicolo), Benedikta, Nikolu, Bartola i Marušu. Nixa (Nicolo) bio je oženjen s Jacominom, kćeri Giuliano di Giacomo Giuliani iz Firenze.¹⁶ Koliko je poznato nije imao potomstva. Benedikt i Bartol nisu bili ženjeni, a Maruša nije udavana.

Treći Nixin sin Nikola ženio se dva puta. Prvi put se trebao oženiti s Marijom, kćeri kremonskog nobila Bartolomea di Giuliano Sfondratija, kako stoji u ugovoru o doti od 21. studenog 1502., ali je umrla prije vjenčanja.¹⁷ Tako mu je prva žena bila Dekussa di Giacomo Giuliano Giuliani. Po ugovoru o mirazu od 11. siječnja 1505. dobio je uz ostalo i dotu od 1700 perpera.¹⁸ U ovom braku imao je sina Mihu, koji je umro mlad. Drugi put se oženio s Cattarinom, kćeri Nikole Bratuttija, kako

gross(os) Ragusii. Et exagia auri duce(n)ta. Qua(m) dotem h(ab)ui e(t) recepi s(ecundu)m ordines e(t) c(on)suetudinem Ragusiis. Hec aut(em) Carta res. Iudex Ser Georgius di Goze e(t) Nicola di Stella testis.” (DAD, Sig. 13, ser. 1, No 6, f. 80’).

¹⁴ “Ego Johan(n)es Marini Nalis c(on)fiteor q(uod) sup(ra) me e(t) sup(ra) o(mn)ia bona mea p(ro) dote e(t) p(arc)chivio Franusse filie Milse Cepicuchie uxoris mee h(ab)ui e(t) recepi a Nocola Milse f(rat)re d(ict)e Franusse michi da(n)te e(t) solve(n)te de suis p(ro)priis denarios p(ro) dote p(redi)cta yppros q(ui)ngentos gr(ossos) Ragusii. Et libros duodecim argenterie. Quos den(ari) e(t) argenteria(m) p(ro) dote p(re)d(ict)a recepi s(scundu)m c(on)suetudinem Ragusii. Hic autem res. Iudex e(t) testis.” (DAD, Sig. 13, ser. 1, No 5, f. 12 i 129).

¹⁵ “Ego Colacius Bartolomei de Fabriano confiteor q(uod) sup(ra) me e(t) o(mn)ia mea bona pro dote e(t) p(arc)chivio Franusse q(uon)dam Milse Cepichuchie ux(or)is mee h(ab)ui e(t) recepi ab ip(s)a(m) Franussa datos e(t) solutos p. manus Marini Blaxii di Crancho de denariis quos h(ab)uit in comune Ragusii Ivan Marini de Nale olim primi vir d(ict)e Franusse. Et hoc p(ro) dote e(t) p(arc)chivio p(re)d(ict)is yppri octingentos grossos Ragusii. Qua(m) dotem h(ab)ui e(t) recepi s(ecun)du)m ordines e(t) c(on)suetudinem Ragusiis. Hec aut(em) carta res. Iudex Ser Georgius di Goze e(t) Nicola di Stella testis.” (DAD, Sig. 13, ser. 1, No 6, f. 82).

¹⁶ Bio je stanovnik Dubrovnika i “civis Ragusinus”.

¹⁷ DAD, Sig. 13, ser. 1, No 11, 21. 11. 1502.

¹⁸ “Ego Nicolaus quondam Michaelis di Miossa confiteor q(uod) sup(ra) me et o(mn)ia mea bona pro dote e p(arc)chivio Dechusse filie jacobi Iulliani aromatorii uxoris mee h(ab)ui et recepi a dicto Jacobo socero meo michi dante et solvente p(ro) dote et p(arc)chivio p(ro) dictis a pperos Mille sexcentos grossos Ragusii. Item frixaturam p(er)las p(ro) guarnazolo zoyam unam p(er)las, paria tria frixaticos cum botonis p(er)las ad manicas gonellas. Et exagia auri trecenta. Quam dotem h(ab)ui et recepi s(ecun)du)m ordines et c(on)suetudinea Ragusii. Hewc aut(em) carta res. Iudex et testis uts.” (DAD, Sig. 13, ser. 1, No 10, f. 72’).

stoji u ženidbenom ugovoru od 4. veljače 1511.¹⁹ i ugovoru o doti od 13. siječnja 1513.²⁰ Nikola je umro 1530. god., a njegova treća žena Katarina Bratutti 1562. god. Nikola je od poroda imao osmoro djece, četiri sina: Mihaela, koji je imao potomstvo, te Benedikta, Josipa i Marina bez potomstva, a od kćeriju Slavušu, Margaritu, Mariju i Ktarinu. Od četvorice sinova samo je Mihajel bio oženjen, i to s Marijom “di Paolo di Florio Hiilich”, kako stoji u ženidbenom ugovoru od 22. siječnja 1541.²¹ Benedikt, Josip i Marin nisu bili ženjeni i ostali su bez potomstva. Sve četiri Nikoline kćeri bile su udate. Prema ženidbenom ugovoru 15. siječnja 1531. Slausasa se udala za dubrovačkog građanina Marina Raduglia,²² Margarita, zvana Mara udala se za Marina Ivana Sfondratija, dubrovačkog građanina i kancelara, prema ženidbenom ugovoru od 26. studenog 1534.²³

¹⁹ “Nicolaus Michaelis de Mioffa ex una parte et Catherina filia quon(dam) Nicolai Bratutouich ex altera parte...” DAD, Sig. 13, ser. 2, No 4, f. 171'-172'.

²⁰ “Ego Nicolaus quon(dam) Michaelis de Mioffa confiteor q(uod) sup(ra) me et o(mn)ia mea bona pro dote et p(arc)chivio Catherine filie quon(dam) Nicolai Bratutouich uxoris mee h(ab)ui et recepi ab ip(s)a(m) Catherine et olim Ser Iunio Jo(hanni) di Georgio et sociis qui fueru(n)t tutores dicte Catherine p. manus Marini Bratutouich eius patru(m) michi dantis et soventis p(ro) dote et p(arc)chivio p(re)dictis yppos Mille sexcentos grossos Ragusii. Item frixatura(m) p(er)las a guarnacello veluti Zoyam una p(er)las paria tria frixetos cu(m) bottonis p(er)las ad manicas gonellas. Et exagia auri ducta. Item h(ab)ui et recepi p. manus dicti Marini Bratutouich ducatos auri octinge(n)tes viginti pro computo et ratione(m) successionis paterne, fraterne et materne dicte Catherine et pro complementum ducatos Mille sexcentos V(idelicet) ducatos Mille qudringentos dicte Catherine qui erant in dicto marino p(ro)curatoris ipse Catherine p(ro) dictam successionem in p(ar)zegna facta cum dicto marino de qua c(on)stat in Diversis Not. 1508. die XX. Novembris aarta 182. Et ducatos ducentos quos dedit dictus Marinus de suis p(ro)priis denariis gratis et amore que tota suma(m) est pro resto et saldo totius eius quod spectat ep p(er)tinet ipse Catherine ratione(m) dicte successionis paterne, materne et fraterne v(delicet) patet per pactu(m) n(ost)rum matrimoniale... in 1511. die IIII. Februarii. Quam dotem cu(m) dicta successionem h(ab)ui et recepi secu(n)du(m) ordines et c(on)suetudine Ragusii...” (DAD, Sig.13, ser. 1, No 11, f. 58).

²¹ DAD, Sig. 13, ser. 2, No 7, f. 106'-107'.

²² “Jacobus Marini de Radaglis ex una parte et Slausia filia Quon(dam) Nicolai de Mioffa ex altera partecum Dei Nomine simul matrimoniu(m) contaferu(n)t per verba de presenti scilicet dicto Jacobo in dictioni Slausciam tamq(uam) in suam legitimam sponsam et futuram uxorem et dicta Slauscia in dictioni Jacobum tamq(uam) in suum legitimum sponsum(m) et futurum maritum...” (DAD, Sig. 13, ser. 2, No 6, f. 134).

²³ “D(ominus) Marinus Jo(annis) de Sfondratis Cancellarius Excelleniss(ime) Domini Rhagusini ex una parte et Domina Margarita f(ilia) quon(dam) Nicolai Mich(aeli) Mioffa ex altera sponte cum Dei Nomine matrimonium con(du)xerunt per verba de p(re)se(n)ti dicto Marino in ipsam Margarita(m) tamq(uam) in suam legitimam sponsam et futuram uxorem, et dicta Margarita in ip(su)m Marinum tamq(uam) in suum legitimum(m) sponsum et futurum maritum...” (DAD, Sig. 13, ser. 2, No 7, f. 11).

Kći Marija, kasnije je postala redovnica u samostanu sv. Šimuna u Dubrovniku.²⁴ Izvanbračna kći Katarina udala se za Pavu Marina “berberina”, prema ženidbenom ugovoru od 13. studenog 1520. uz dotu od 400 perpera.²⁵

Mihajel i Marija “di Polo di Florio Hiilich” imali su od poroda četvero djece: Nikolu, Katarinu, Mariju i vanbračnog sina Marina. Najstariji sin Nikola nije bio ženjen. Živio je i poslova u Veneciji kao bogat trgovac i ugledan građanin. Umro je 1591. god. Dvije kćeri bile su udate. Prema ugovoru o doti iz 1565. god. Katarina se udala za dubrovačkog građanina, Marina, sina Bartolomea Bratuttija.²⁶ Marija, mlađa Mihina kći udala se, prema ženidbenom ugovoru od 30. lipnja 1576., za dubrovačkog građanina Franu, sina Benedikta Primija.²⁷ Svome bastardnom sinu Marinu, koji nije bio ženjen, Miho je oporučno ostavio beneficij. Obimnu oporuku od 17 stranica, posljednju u obitelji, ostavio je 4. travnja, proglašena 15. istoga mjeseca 1592.²⁸ Mihajel Nikolin umro je 1592. god. kao posljednji muški član obitelji. Značilo je to gašenje i kraj ove obitelji u Dubrovniku po muškoj liniji.

2. Oporuke članova obitelji Mioša

U dubrovačkom Državnom arhivu, u seriji “Testamenta Notaria”, sačuvano je više oporuka značajnih za razvoj i povijest roda Mioša, ali ima i onih koje glase na slično obiteljsko ime Miošić. Najstarija oporuka je Martina Miošića iz 1426. god.²⁹ Još jedna oporuka je iz 15. st. Ostavio

²⁴ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 35, f.

²⁵ “Paulus tonsor quon(dam) Marini Georgii tonsoris ex una parte et Chterina filia naturalis Nicolai Michaelis di Mioffa ex alia parte cum Dei No(m)i(n)e simul c(on)traxerit matrimoniu(m) p. verba di p(rese)nti(am) dicto scilicet Paulo in dictam Catherina(m) tamq(uam) in eius legitimam sponsam et uxorem et dicta Catherina in dictum Paulum tamq(uam) in suum legitimum sponsum et maritum ambobus sub canones sacrosancte Romane Ecclesie legitime c(on)scientibus et promitentibus dicto Paulo de traduendo ad domum sue habitationis dictam Catharinam p(ro) consumatione matrimonii...” (DAD, Sig. 13, ser. 2, No 5, f. 146).

²⁶ DAD, Sig. 13, ser. 1, Lib. Dot. Not.

²⁷ “Franciscus Bene(dicti) de Primo ex una parte et Maria filia Michaelis Mioffa ex alia parte sponte cum Dei Nomine in simul ma(tr)imoniu(m) contraxerunt per verba de presenti sint instituta ac Canones S. S. R(omane) E(cclesie) quam Mariam idem Franciscus se duc(t)uru(m) domu(m) pro m(at)rimonio consumando intra... et dic(t)a Maria promisit se ad eum infram pro dicto m(at)rimonio consumandi in ter(mi)ne et ante q(ui)cunq(ue) idem Franciscus volierit.” (DAD, Sig. 13, ser. 2, No 9, f. 234’).

²⁸ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, 10-21’.

²⁹ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 11, f. 137.

ju je 1465./1466. god. Dabiživ Miošić.³⁰ Međutim, Martin i Dabiživ ne pripadaju ovom rodu Mioša, već nekom drugom rodu sličnog imena Miošić. To isto vrijedi i za Stjepana, sina Mate Miošića, zvanog “Biello”, koji je ostavio oporuku 1538. god.³¹

Sve ostale oporuke su od pojedinaca iz obitelji Miošić iz 16. st., a pripadaju rodu o kojem je riječ u ovom napisu. God. 1500./1501. oporuku je ostavio u Notarijatu Benedikt, sin Miha Miošića i Slavuše Bratosalića.³² Nikola, Benediktov brat, svoju oporuku ostavio je 1526. god., a bila je proglašena 1539. god.³³ Nikolina supruga Katarina oporuku je napisala 1554. god.³⁴ Osobito su značajne i sadržajno bogate dvije najmlađe i veoma obimne oporuke: To su oporuke Miha, sina Nikole (starijeg) iz 1592. god.³⁵ i Mihina sina Nikole iz 1591. god.³⁶

Mioše su bili poslovna, uspješna i bogata trgovačka obitelj u Dubrovniku. Trgovinom i drugim poslovnim aktivnostima bavili su se ne samo u Dubrovniku već i na Levantu, a posebno na “Zapadu”. U Mantovi je djelovao i postigao veliki ugled Benedikt Miha Mioše. Njegov brat Nikola djelovao je u Dubrovniku. U Veneciji je poslovao Nikola (mlađi), sin Miha, gdje je stekao iznimno veliko bogatstvo.

2.1. Benedikt Miha Mioše i njegova oporuka iz 1500./1501. godine

Benedikt, sin Miha Mioše je po zanimanju trgovac i uopće poslovna osoba. Djelovao je u Italiji, u gradu Mantovi, čiji je bio stanovnik i građanin. Može se reći da je bio uspješan i imućan. Umro je u Mantovi, gdje i sahranjen, 1501. god. Prethodne godine ostavio je pisanu oporuku u mantovanskom Notarijatu. Riječ o najstarijoj sačuvanoj oporuci u obitelji Mioša.³⁷ Napisana je 20. kolovoza 1500. “in civitate Mantove in domo habitatio(n)is mag(ist)ri Johan(n)is Francisci de Carlono aliter Tibramo(n)tis sita in c(on)trata Falconu(m)”, u nazočnosti više uglednih osoba iz grada

³⁰ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 19, f. 77’.

³¹ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 37, f. 181’-182’.

³² DAD, Sig. 12, ser. 1, No 28, f. 115’-118’.

³³ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 35, f. 119-120’.

³⁴ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 41, f. 250-250’.

³⁵ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 9-21’.

³⁶ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 207’-210’.

³⁷ “Testamentum olim Benedicti Michaelis de Miozza, commendabilis vir Benedictus Michaelis Raguseus et eiusdem terre civis et mercator ad presens in civitate Mantue morarii trahens in domo habitationis.” (DAD, Sig. 12, ser. 1, No 28, f. 115’).

Mantove.³⁸ Promulgirana je kao “testamentum nuncupativum” u Mantovi, 3. travnja 1501.³⁹ Oporučitelj je, najprije, poželio i naredio da se njegovi zemni ostaci sahrane u Mantovi, u crkvi sv. Frana.⁴⁰ Istom samostanu u Mantovi ostavio je jedan plašt da bi ga nosili jedan od braće redovnika, te jedan drugi odjevni predmet.⁴¹ Nakon toga odredio je legate dubrovačkim crkvama. Desetine i prvine ostavio je katedralnoj crkvi sv. Marije Velike u iznosu od šest groša, te Sv. Mariji na Dančama 12. Redovnicama u Sv. Andriji namjenjuje pet groša. Redovnicima u Sv. Križu ostavlja tri dukata, da bi se pomolili za dušu oporučitelja. Isti iznos od tri dukata namijenio je i redovnicima franjevačkog samostanu na Daksi.⁴² Šezdeset dukata namijenio je za raspodjelu siromašnima i nemoćnima u Dubrovniku. Trima sestrama, svojim rođakama iz Ancone, kćerima “Johannis di Tomaso”, ostavlja nadarje od tri dukata. Gospodi Nikoleti, kćeri Ruska Markovića, daruje 15 dukata. Nikoli “de Castratis” ostavlja legat od 110 karlena (*carilenos centum*).⁴³ Legat humanitarne naravi u iznosu od 60 dukata namijenio je za raspodjelu među siromašnima ili (neudatim) djevojkama,⁴⁴ uz uvjet da se od toga ne daje djeci Ivana Bratosalića, niti ostalim koji su u srodstvu s oporučiteljem, nego isključivo onima koji su najpotrebitiji (*sed tantum distrbuantur ubi erit maior necessitas*). Ako bi oko ovog bilo kakvih zapreka, naredio je da se tih 60 dukata daju “fratribus Sancte Crucis de Ragusia”.⁴⁵ Svoju sestru Marušu je zamolio, da pomno i brižljivo razriješi stvar po jednoj ispravi u kojoj su popisana imena svjedoka i kreditora, čijih se imena trenutno ne može prisjetiti. Spomenutoj sestri Maruši od svojih dobara ostavlja na dar 100 dukata. Svojim nasljednicima je zapovjedio da četiri i pol dukata razdjele na tri jednaka dijela, od kojih jedan treba dodijeliti don Nikoli, njegovom ispovjedniku. Druga dva dijela pripala bi fra Gracijanu iz reda sv. Frana, njegovom sestriću.

³⁸ DAD, Sig. 12. ser. 1, No 28, f. 115’.

³⁹ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 28, f. 115’-118.

⁴⁰ “...a corpore separabitur devotissime recomendavit, corpus vero sive cadaver suu(m) voluit iussit et ordinavit vestiri ordinis S(an)cti Francisci et colocari et sepeliri debere in Eccl(es)ia S(an)cti Francisci de Mantoua.” (DAD, Sig. 12, sr. 1, No 28, f. 116).

⁴¹ “*fratribus S(an)cti Francisci de Mantoua unam cappam p(er) portare unius ex fratribus dicti Monasterii*” (DAD, Sig. 12, ser. 1, No 28, f. 116).

⁴² “*fra(tri)bus minoribus de la Da(x)a ducatos tres*”.

⁴³ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 28, f. 116.

⁴⁴ “*dentur et distribuerit ducati sexaginta inter pauperos seu Virgines di Ragusa iuxta c(on)scientia et p(ro)ut videlitur infrascriptis eius com(m)isariis seu eius modo loquendo epitropis.*”

⁴⁵ DAD, Isto, f. 116’.

Bernardu Markovu, svome sestriću, ostavlja ogrtač od mantuanskog platna i jedan odjevni predmet koji se nosi ispod spomenutog ogrtača.⁴⁶ To isto ostavlja i Antunu Đivatoviću. Ivanu, svome pradjedu (*avunculo*) “*seu barbano*”, ostavio je šest groša. Naredio je da se prema računskim knjigama, koje su kod Antuna Rugia, kao i onih koje su kod njega, razriješe krediti zeta spomenutog Antuna. Kćeri gospođe Anuele, nekad žene Andrije “*di Alemania*”, ostavlja jednu bijelu košulju od florentinskog platna. Ženi “*Dionisya di Bononia*” ostavlja deset dukata, koji je ostavljen od njegovog brata Nixe, prvog muža spomenute. Mihajeli, kćeri Florija Toševića ostavlja sedam dukata, koje je svojim testamentom namijenio njegov brat Nixa.⁴⁷

Jedan srebreni kalež sa svim dodacima naredio je svojim epitropima da se dade u znak ljubavi fratrima u Sv. Mariji na Dančama u Dubrovniku ili tom samostanu.⁴⁸ Velikom Ospidalu u Mantovi ostavlja legat od “*soldos q(uin)que*”, za dušu svoju. Nakon ovoga, ponovo ovlašćuje sestru Marušu da razriješi sve po odlukama u testamentu, napominjući joj i onih već ranije spomenutih 60 dukata za raspodjelu siromasima.⁴⁹ Oporučitelj je, također, naredio da se izvršenje oporučnih legata obavi u roku od tri mjeseca, nakon njegove smrti.

Za univerzalnog nasljednika svih pokretnih i nepokretnih dobara “*in vita et toto tempore vite sue*” odredio je sestru Marušu. Sve ostale račune koje ima, trebala bi uživati spomenuta Maruša s bratom Nikolom. Ukoliko ne bi mogla ili htjela živjeti u zajednici s njihovim bratom Nikolom, u tom slučaju te bi uloge na računima uživala ona “*possit et debeat gaudere toto t(em)p(o)re vite sue*”. Za izvršitelje oporuke Benedikt je imenovao sestru Marušu, brata Nikolu, te Gabrijela Stephani di Crieva i Junija Ivana Georgii.

Na kraju je potpis notara i njegova osobna izjava.⁵⁰ Oporuku je u mantovanskom notarskom Registru zaveo Johannes Francisci de Cherubinus. Upravo je on, također zamoljen, napisao konačnu verziju testamenta,

⁴⁶ “...eius testatoris co(n)sobrino germano unu(m) mantelu(m) pani matuani et unam vestizolam p(er) portando sub dicto mantello.”

⁴⁷ DAD, Isto, f. 117.

⁴⁸ “...unu(m) calicem argenti cu(m) o(mn)ibus suis sulcimentis et p(ro)ut videbitur infrascriptis eius com(m)issariis fr(atr)ibus d(omi)ne S(an)cte Marie da le Danse de Ragusia seu dicto monasterio.”

⁴⁹ DAD. Isto, f. 117.

⁵⁰ “Ego Galeatus filius nobilis viri Filippi de Marchesiis civis Mantoue pr(es)ens Imperiali auctoritate notarius suprascriptis omnibus seu singulis presens fui, et rogatus scripsi.”

kao javne isprave,⁵¹ a na temelju abrevijature (koncepta) kojeg je sastavio, već spomenuti Galeatus.⁵² Prijepis testamenta, koji je predan u Javnom notarijatu u Dubrovniku, učinio je notar i pisar mantuanskog podestata, koji to potvrđuje svojom izjavom.⁵³ Da bi prijepis bio valjan i vjerodostojan potpisao ga je mantuanski podesta “Hieronymus di casate di Mediolano eques ac Mantoue et eius Marchionatus p(otes)tas.,” te ga potvrdio uobičajenim žigom.⁵⁴

2.2. Nikola Miha Mioše i njegova oporuka iz 1526./1530. godine

Nikola, sin Miha Mioše i Benediktov brat, poslovao je pretežito u Dubrovniku. Susrećemo ga u dužničko-povjerenim odnosima, naročito početkom 16. st. U dužničkim knjigama Notarijata nalazimo ga u više navrata 1501. god. Tako se 1. travnja 1501. zadužuje kod Ser Dragoja di Goze na 87 zlatnih dukata, na rok od godinu dana.⁵⁵ Ponovo se 26. svibnja 1501. zadužuje za 289 dukata na rok od šest mjeseci.⁵⁶ Dan kasnije (27. svibnja) zadužuje se kod Ser Junio Jo(annis) de Georgio na 450 zlatnih dukata na rok od godinu dana.⁵⁷ Kod svoje sestre Maruše zadužio se 29. svibnja iste godine za 200 zlatnih dukata na rok po volji kreditora.⁵⁸ Ponovo je uzeo pozajmicu od ranije spomenutog povjerioca Ser Dragoja Si. de Goze, od 170 zlatnih dukata na rok od godinu dana.⁵⁹ Nova zaduženja slijede u studenom 1501. Od ser Marino Ni. Ben. di Gondola uzima 3. studenog pozajmicu od 70 dukata na jednogodišnji poček.⁶⁰ Pozamašan iznos od 2000 zlatnih dukata posudio je 8. studenog od svoje sestre Maruše.⁶¹ Još jedno zaduženje zabilježeno je 25. studenog

⁵¹ “Johannes Franciscus filius ser Francisci de Cherubinus civis Mantoue publicus Imperiali auctoritate notarius.”

⁵² “Galeatus filius nobilis Filippi de Marchesiis civis Mantoue publicus Imperiali auctoritate notarius.”

⁵³ “Antonius Marinus notarius et scriba p(rae)fati d(omi)ni po(tes)tatis ad eius mandatum scripsi.”

⁵⁴ DAD, Isto, f. 117'-118.

⁵⁵ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 9.

⁵⁶ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 35.

⁵⁷ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 36.

⁵⁸ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, 37'.

⁵⁹ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 38.

⁶⁰ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 115'.

⁶¹ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 115'.

na 300 zlatnih dukata kod dubrovačkog notara Bartolomea Sfondratija.⁶² Krajem 1502. (19. prosinca) navodi se kao glavni dužnik zajedno sa Đurom Rutoševićem, kao jamcem i glavnim dužnikom istodobno.⁶³ Ovih nekoliko navedenih primjera novčanih kreditnih transakcija svjedoče o obimu poslovanja Nikole Mihinog Mioše.

Nikola, sin Miha Mioše napisao je oporuku 8. listopada 1526. Promulgirana je 1. rujna 1530.⁶⁴ Uobičajene legatate "per decime et primicie" od po jednu perperu namijenio je katedralnoj crkvi sv. Marije Velike i sv. Mariji na Dančama. Potom je odredio legat od pet perpera za veći broj gregorijanskih misa zadušnica, koje bi se održale u crkvama gdje odrede njegovi epitropi. Pet perpera namijenio je za mise gregorijanske za dušu svog oca Miha, u nekoj crkvi koju odrede njegovi epitropi. Isti iznos i za istu nakanu namijenio je za dušu svoje majke. Za mise zadušnice svojoj umrloj braći Nixi, Benediktu i Bartolu, ostavio je legat od pet perpera. Za misu za dušu svoje prve žene Dekuše, kćeri Jakova Giulianija, speciara, ostavio je pet perpera. Redovnicima samostana sv. Frana i sv. Dominika, koji bi izgovorili gregorijanske mise za dušu njegovu, ostavlja po pet perpera. Isti iznos (5 pp.) i za istu nakanu, namjenjuje i fratrima u Sv. Roku i onima u Sv. Sabinu na Daksi. Bratovštini svećenika Sv. Petra katedralne crkve u Dubrovniku (*Confraternita S. Petri di Cathedra di Ragusa*) također namjenjuje legat od pet perpera. Redovnicama ženskih samostana u Dubrovniku: Sv. Tome, Sv. Šimuna, Sv. Marka, Sv. Marije od Raspela i Sv. Andrije određuje legatate od po pet perpera, da bi se spomenute redovnice pomolile za dušu njegovu. Za hodočasničko putovanje u Jeruzalem namjenjuje 40 perpera, za dvije osobe, s tim da se reknu po tri mise, svaki od njih, za dušu njegovu: jednu u mjestu Spasiteljeva rođenja, druga u mjestu njegova Raspela i treća "dove fu sepulto". Svojoj sestri Maruši daruje doživotno i ostavlja joj 100 zlatnih dukata. Ženi Katarini, također doživotno ostavlja 200 zlatnih dukata. Slavuši, svojoj starijoj kćeri, na ime miraza i dote namjenjuje 800 zlatnih dukata. Isti iznos (800 dukata) i svojoj kćeri Margariti. Svojim univerzalnim nasljednicima sinovima Benediktu, Josipu, Marinu i Mihu ostavio je u nasljeđe sva svoja ostala i nespomenuta pokretna i nepokretna dobra, račune i akcije. Svojoj kćeri Maruši i ženi Katarini naredio je da prodaju njegove posjede na Pločama, čiji bi se utržak podijelio njegovim sinovima.

⁶² DAD, Sig. 10, ser. 1, No 61, f. 123.

⁶³ DAD, Sig. 10, ser. 1, No 62, f. 93'.

⁶⁴ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 35, f. 119-120'.

Neka potraživanja, prema postojećoj ispravi, u iznosu od 1100 zlatnih dukata imao je kod Gabrijela Evangeliste, osobe iz jedne, također, ugledne obitelji pridošle u Dubrovnik iz Bosne. Naredio je da se ta stvar razriješi u korist njegovih malodobnih sinova, a u krajnjem slučaju i njegovih kćeriju. Svojoj služavki, a ženi Pave brijača, daruje četiri dukata za prsten u znak ljubavi. Petroneli, svojoj cusini, redovnici u Sv. Frani daruje tri dukata u znak ljubavi.

Nakon gore spomenutog Nikola je odredio epitrope i pravne zastupnike svoje malodobne djece, sinova i kćeriju. Zaželio je i odredio, da prije sviju, to budu: njegov rođak (cusino) Rusko “di Radiz”, Stephano di Antonio Brattossalich i Francesco di Ioanne Brattossaglich, te Katarina Nikolina žena. Oni su, kako je već rečeno izvršitelji njegove oporuke, a istodobno i tutori njegove malodobne djece – muške i ženske. Istodobno ih ovlašćuje da vode administraciju i upravljaju njegovim kapitalom i dobrima bilo koje vrste, kako im se najbolje činilo, te da ulažu u poslove i trgovinu i čine sve ostalo posve slobodno kao što bi i on osobno činio, ali da ne čine ništa što bi išlo na štetu njegove malodobne djece (*mei pupilli*). Neka to čine tako dugo dok njegova djeca ne navrše 20 godina i budu punodobna. Od tada oni mogu biti i dalje tutori, prema obostranoj želji i sporazumu.

Nikola se ponovo vraća legatima. Tako fra Gracijanu “di Sancto Francesco” ostavlja pet perpera za mise Gregorijanske za dušu svoju. Svome duhovnom ocu, fra Andriji ostavlja daljih pet perpera, također, za Gregorijanske mise.

Nakon gornjeg slijedi Nikolina prva adicija (dodatak) od 9. listopada 1526.⁶⁵ Ovu dopunu učinio je, samo dan kasnije, jer se nije mogao prisjetiti, bez svojih poslovnih knjiga, svega onog o čemu je želio donijeti odluke u svojoj oporuci. Prije svega riječ je o onome što je on imao i pripadalo mu u kompaniji sa Jacobo di Juliano u odnosu jedne trećine, od čega je nešto isplaćeno, a ostalo nije, što bi se trebalo izvršiti. Treći dio, koliko se može razumjeti, pripadalo je Ser Francesco Delphino Cremonese, koji je već umro u Veneciji. To što ima u Kompaniji ostavlja svojim sinovima, a po njihovoj smrti njihovim nasljednicima. Ukoliko isti umru i ne budu imali nasljednika, u tom bi slučaju sve to pripalo njegovim kćerima i njihovim nasljednicima. Zatim je naredio da kućica, koja je na raspolaganju Stjepanu Bratosaliću pripadne njegovoj kćeri Katarini, ženi

⁶⁵ “Sequitur tenor prima additione sup(ra)dictis testamenti Videlicet. In Xri. No(min)e amen. Anno Dni 1526. dn. IX. Ottob. Ragusii.” DAD, Sig. 12, ser. 1, No 35, f. 119-120.

Pave Marina brijača. Spomenutoj kćeri Katarini pripali bi i njegovi posjedi u Šumetu (*Gionchetto*) i Knežici (*Chnesiza*) sa svim prinaldležnostima. Svojoj ženi Katarini, osim onoga što joj je već odredio u oporuci, pripadat će joj kao vlasnici i gospodarici sva ostala njegova pokretna i nepokretna dobra za trajanja njezina života. Potom bi to pripalo njegovoj kćeri Katarini. Ako ona ne bi imala nasljednika, a isto tako i ostali njegovi sinovi i kćeri, mogu se ta dobra - pokretna i nepokretna, pretvoriti u novčana, i to ustupiti nekom svećeniku srodniku, ili ako takvog ne bude, neka o tome odluče njegovi epitropi, ali da se konto toga govore godišnje mise za dušu njegovu i njegovih umrlih u Crkvi sv. Marije Velike (Katedrali). U krajnjoj liniji, kućicu koju je ranije spomenuo, treba ustupiti Bratovštini sv. Antuna, što je njegova posljednja volja. Svojoj kćeri Mariji, redovnici u sv. Šimunu, ostavio je deset perpera za njezine redovničke potrebe.⁶⁶

Nakon ovog slijedi druga Nikolina adicija od 18. srpnja 1530. U ovom dodatku odredio je štitnike (tutore) svoje malodobne djece. Bili su to Frano Ivana Bratosalića i Stjepan Antuna Bratosalića, te Rusko Radiša. Njih je ovlastio da zastupaju slobodno u pogledu njegovog kapitala i svega drugog, na dobrobit njegove malodobne djece, do navršenih dvadeset godina života. Tu su i još neke sitnije odredbe, kao i potvrda glavne oporuke i prve dopune.⁶⁷

2.3. Katarina, žene Nikole Mioše i njezina oporuka iz 1554./1562. godine

Katarina, udovica Nikole Mioše, ostavila je oporuku 31. svibnja 1554.⁶⁸ Oporuka je proglašena 3. rujna 1562.⁶⁹ Oporučiteljica Katarina odredila je veći broj crkvenih legata. Desetine i prvine namijenila je dubrovačkim crkvama: sv. Mariji Velikoj i sv. Mariji na Dančama. Franjevcima u Dubrovniku ostavlja legat d 12 perpera da bi oni izgovorili mise sv. Grgura i sv. Bonifacija za dušu njezinu. Legat od pet perpera namijenila je za gregorijanske mise za duše svog oca i majke, koje bi se slavile u crkvi sv. Frana u Dubrovniku. Isti iznos od pet perpera odredila je i samostanu sv. Dominika čiji bi redovnici, u njihovoj crkvi, slavili gregorijanske

⁶⁶ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 35, 120-120'.

⁶⁷ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 35, g. 120'.

⁶⁸ "Tetamentum honeste mulieris rel(ict)e q(uondam) Nicolai Miossa" (DAD, Sig. 12, ser. 1, No 41, f. 250).

⁶⁹ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 41, f. 250-250 .

mise za dušu njezinog oca Nikole Bratuttija. Legate od po pet perpera namijenila je za petnaestodnevne mise koje bi se slavile u crkvi sv. Frana i crkvi sv. Marije. Crkvi sv. Lazara na Pločama za kupnju platna za oboljele i siromašne koji se nalaze u tamošnjem hospitalu. Svojoj kćeri Mariji, u znak ljubavi, odredila je legat od 15 dukata. Crkvi sv. Marije Velike (Katedrali), zapravo sakristiji u spomenutoj crkvi, ostavlja 100 zlatnih dukata, od kojeg bi iznosa gospoda prokuratora sv. Marije kupili nabožne predmeta na čast sv. Marije, kako bi se svake godine trebale govoriti svete mise, dijelom za njezinu dušu, a dijelom za duše njezinih umrlih.

Potom je oporučiteljica poželjela i naredila da se distribucija njezinih testamentarnih odluka izvrši u roku od dva mjeseca.

Na kraju je Katarina odredila dva pravna instituta, univerzalnog nasljednika i epitrope, izvršitelje oporuke. Za univerzalnog nasljednika odredila je svog najstarijeg sina Miha. Izvršiteljima oporuke postavila je prokurore katedralne crkve sv. Marije Velike.

Na marginama testamenta zabilježene su i distribucije oporučnih legata, koje je izvršio njezin sin Miho, univerzalni nasljednik.⁷⁰

Decimari katedralne crkve sv. Marije Velike preuzeli su legat od šest groša, a isto toliki iznos i Ser Orsatus Hier. de Crieva zajedno s oficijalima za crkvu sv. Dominika. Pater Johannes Richerati preuzeo je 23. listopada 1562. legat za siromašne u Sv. Lazaru na Pločama. Fra Theodorus, prior Samostana sv. Dominik, preuzeo je od Katarininog sina Miha iznos od pet perpera namijenjenih za slavljenje gregorijanskih misa. Ser Marin Sfondratis, kancelar, te upravitelj i administrator dobara oporučiteljice, preuzeo je 9. studenog 1562. legat od 15 zlatnih dukata, iz ruku Miha Mioše, za Martu njegovu sestru. Ser Johannes Mih. de Bobalio, prokurator katedralne crkve sv. Marije u Dubrovniku, te Ser Johannes Sig. de Georgio i Ser Johannes de Resti, vice prokuratora iste crkve, preuzeli su 20. listopada 1571. legat od 100 zlatnih dukata. Presbiter don Blaž, pleban crkve svetih Petra i Lovrijenca primio je od Miha Mioše trideset groša za slavljenje petnaestodnevnih misa u crkvi sv. Marije. Ser Marinus Fran. di Goze, prokurator fratara samostana sv. Frana u cijelosti je preuzeo, od Miha Mioše, legat za slavljenje sv. Misa u crkvi sv. Frana u Dubrovniku.

⁷⁰ "Hoc est distributio suprascripti testamenti per manus Michaelis Miozza filii et heredis suprascriptis testatrice."

2.4. Obimna oporuka trgovca Nikole, sina Miha Mioše iz 1591. godine

Nikola, sin Miha Mioše, je trgovac s poslovanjem i dužim boravljenjem u Veneciji. Bio je veoma uspješna poslovna osoba. Stekao je respektabilno bogatstvo, osobito u vidu novčanih pologa. Od svoje uštedevine ostavio je brojne legate, pojedincima i ustanovama: samostanima, crkvama, bolnicama, ubožnicama, bratovštinama. Utemeljio je i nekoliko humanitarnih zaklada. O njegovom poslovanju u Veneciji svjedoči i jedna njegova sačuvana administrativna knjiga iz 1571. god.⁷¹ Kao uspješnog poslovnog čovjeka ponajbolje ga ocrtava njegova oporuka. Nikola je preminuo u Veneciji 1591. god. Neposredno prije same smrti ostavio je 4. srpnja obimnu pisanu oporuku, proglašenu 24. istog mjeseca 1591.⁷²

Oporučitelj je namijenio brojne i raznovrsne legate: crkvama, samostanima, humanitarnim institucijama i pojedincima, u Veneciji i Dubrovniku. Kapucinima u Veneciji namijenio je legat od deset dukata da bi se oni pomolili za dušu njegovu. Legat od 20 dukata odredio je Ospidalu sv. Ivana i Pavla u Veneciji. Neudatim djevojkama i nezbrinutom osobama u Veneciji namjenjuje 10, odnosno pet dukata. Za milosrđe (*Misericordia*) i konvertite ostavio je legate od po pet dukata, kako veli, za ljubav Boga i dušu svoju.

U Dubrovniku (*nella mia Patria citta di Ragusa*) svim ženskim samostanima unutar Grada,⁷³ svakom pojedinačno, određuje legate od po 25 dukata. Samostanima redovnika u Dubrovniku pojedinačno je ostavio po pet dukata. crkvi sv. Marije u Rijeci Dubrovačkoj odredio je vrijedan legat za troškove gradnje jednog oltara, a na spomen njegovog djeda Nikole, a da taj oltar bude uređen po uzoru na našu Gospu na Lopudu, sa sv. Mihajlom i sv. Nikolom sa strane.⁷⁴

Nikola je obdario legatima i svoju rodbinu. Kćeri svog ujaka Benedikta Hilića ostavio je 139 dukata, koje mu je dugovao njezin otac, a u znak ljubavi, te istodobno i prilog (dar) od 200 dukata za udaju ili za ređenje. Kćerima Ivana Petrova Primija, svog rođaka, za pripomoć udaje ili zaređenja,

⁷¹ DAD, Sig. 63, ser. 1, No 42., „Quaderno „A.“ dell'amministrazione di Nicolo Miozza stabilito in Venezia dell'anno 1571., f. 1-222. (DAD, Sig.

⁷² DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 207 -210 .

⁷³ “a tutti li Monasterii dentro nella Citta delle Monache.”

⁷⁴ “Lasso a S-ta Maria di Ombla, che sia fatto uno altare di spesa p. quaranta, *in memoria del mio auo Nicolo Miozza*, perche lui lo fece in detta chiesa si abbruggio, et voglio sia la nostra Donna di Mezo, S-to Michiele e S-to Nicolo per banda.”

daruje 20 dukata. Kćerima nekog Paska Ispania, svakoj od njih, namjenjuje po trideset perpera. Kćerima Martola Martinija, ostavio je svakoj od njih po 20 dukata, te isti iznos i njegovoj ženi. Kćerima Bernarda Fornara za udaju ili zaređenje namjenjuje 20 dukata. Ovi bi se legati, po naredbi oporučitelja, isplatili iz oporučiteljevih pokretnina sadržani u njegovim poslovnim knjigama “B” i “C”.

2.4.1. Glavne zaklade Nikole Mioše

Najvažniji Nikolin oporučni dio odnosi se na utemeljenje humanitarnih fundacija odnosno zaklada, uz crkve i crkvene bratovštine. To čini na temelju stanja svojih pokretnina (novčane uštedevine i vrijednih stvari), koje su ostvarene uspješnim radom u trgovini i stalnim progresom što zorno, veli ostavitelj, pokazuju njegove poslovne knjige “B” i “C”, koje pokazuju sumu od oko 35.500 dukata, prema uvidu u stanje u svibnju 1590. Navedenom iznosu treba pridodati potraživanja, novac od uloga na poček (kamate), pozajmice, zalihe platna kako poslovne knjige pokazuju, te proviziju od kupnji i prodaja, potom neprodane zalihe razne robe, mjenice i kamatnjak, što sve zajedno vrijedi oko 11.800 dukata. Ova dva navedena iznosa čine sumu od oko 47.400 dukata. Ta njegova pokretnina s ostatkom i pravom slobodnog raspolaganja (*facolta*) ostvarena je iz trgovine i pologa na kamate, kako pokazuju i oporučiteljeve poslovne knjige. Imajući samilost prema ljudskom rodu, veli oporučitelj Nikola, odlučio je zasnovati beneficije za siromašne i potrebite, kako to zapovijeda i Sveta Rimska Crkva, jer je to potrebno, a na dobro i slavu Gospodina Isusa Krista. Spomenutu svoju uštedevinu s pravom slobodnog raspolaganja (*facolta*) odlučio je razdijeliti na četiri dijela i rasporediti na ovaj način:

1. Jedan dio ostavlja Bratovštini svećenika sv. Marije Velike u Dubrovniku, na polog u nekom mjestu u Italiji, gdje se presidentu, vikaru ili kolegiju činilo najkorisnijim;

2. Jednu četvrtinu namjenjuje za otkup (iz ropstva) robova kršćana i Dubrovčana (*schiafi Chrisiani e Ragusei*), ako bi se dogodilo da netko od građana bude zarobljen;

3. Ostale tri četvrti određuje za pripomoć za udaju siromašnih i potrebitih građanskih djevojaka, a ostatak za slične osobe kao pripomoć i dar za svakodnevni život i odjeću;

4. Drugu četvrtinu ostavlja Bratovštini sv. Roka u gradu Dubrovniku, a raspodjelu bi vršila Crkva potrebitima u Gradu;

5. Polovicu treće četvrtine ostavlja Bratovštini sv. Antuna u Dubrovniku, a za taj kapital se trebaju svake godine izabrati trojica čestitih građana

i dobro situiranih, koji bi vršili raspodjelu potrebitim građanima, kako ženskim tako i muškim u gradu Dubrovniku;

6. Drugu polovicu iste treće četvrtine i drugu četvrtinu ostavlja svojoj sestričini, kćeri Francesco di Primo i Nikoline sestre Katarine, kao pripomoć za njezinu udaju. Oporučitelj ističe da ovo čini u znak ljubavi prema spomenutom svom kunjadu Francescu Primiju, te ga i obvezuje za ovu stvar, jer njemu, hvala Bogu, i nije pomoć potrebita. Kao prvi prilog (*voglio de primi denari*) daje zlatnu ogrlicu koja vrijedi 300 perpera, kao znak ljubavi, potom jedan dijamant vrijedan 100 dukata za njegovu ženu, kći Vicenza di Stefano, i za njegovu sestričinu. Zatim ostavlja lančić s perlama koju je nekada za svoju uporabu pribavio. Za istu stvar daruje jednu drugu ogrlicu s perlama, koja se nalazi kod Paule u Crkvi, ali je već zatražena da se povrati. Također daruje i svoje veliko pozlaćeno zrcalo i “la pettiniera di Madre di Perle”, te pozlaćenu skrinju koja se nalazi u kući.

2.4.2. Ostali legati pojedincima

Spomenutom Francescu Primiju daruje sablju (*la spada*) i jedan bodež, te “pieta di Nostro Signore”, sa jednim Rospelom (*con un Crucifisso*), koji je položen na njegovom pisaćem stolu. Ostale pokretne stvari u kući, namještaj i srebrninu, želi da se unovči putem prodaje na javnoj dražbi. Svome ocu preporuča da sve uredi kako je izložio i po njegovoj volji kako mu se činilo da će biti najkorisnije.

Vicenzi di Stefano i njegovim nasljednicima u znak pažnje daruje 40 dukata. Trgovcu Mihi Pracatu, Biagio Luchei, ostavlja po 40 dukata, a ostalim svojim prijateljima ukupno 250 dukata, koji bi se raspodijelili siromašnima u gradu Dubrovniku, kao rasterećenje duše svoje prema siromašnima, veli ostavitelj. Andrijani, svojoj služavki za njezinu plaću ostavlja 50 dukata, za vrijeme kako je došla u službu njegovu, te za vjernost u službi još 20 dukata. Svome pomoćniku djetiću (*garzon*) Kristoforu (*Christoforo dal Pomo*) za njegovu plaću ostavlja 18 dukata, a kako ga je i zadužio ostavlja mu i čohu i usto daljih 10 dukata. Bernardu di Nale, svom dragom prijatelju, gotovo kao brati, daruje 30 dukata za izradu jedne pozlaćene ogrlice s lančićem na venecijanski način, sve za ljubav njegovu.⁷⁵

⁷⁵ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 48, f. 210.

Za punomoćnike ovih svojih odluka, glavne upravitelje i administratore, u svemu i za sve, u trgovini i bankama, u Veneciji i drugdje u Italiji, i bilo gdje u svijetu, oporučitelj Nikola odredio je svog oca Miha i Bernarda di Nale.⁷⁶

Za epitrope u Dubrovniku odredio je svog oca Miha za njegovog života, a nakon toga bio bi to njegov kunjado Francesco di Primo.⁷⁷

Nakon određivanja epitropa oporučitelj određuje još neke legate. Josipu Radagliju, svom "cugino" daruje 12 dukata u znak ljubavi, kao i njegovoj sestri redovnici 30 perpera, te Nocolo Sfondratiju i njegovoj sestri. Rodicama, Đivi i Mariji, daruje po 20 perpera pojedinačno i jednokratno. Zatim je odredio, da ako bude sreće da se gradi samostan redovnika kapucina na teritoriju Dubrovnika, daje 500 perpera, kao pripomoć za gradnju.⁷⁸

Na kraju je i ovjera vjerodostojnosti oporuke Nikole Mioše koju čini mletački dužd Paschalis Ciconia, u svojoj duždevoj palači 11. srpnja 1591.⁷⁹

2.4.3. Distribucija legata Nikole Mioše

Distribucija oporučnih legata otpočela je 30. prosinca 1591., a istu je obavio oporučiteljev otac Miho Mioša. Toga dana je fra Anastasius, "subprior" Sv. Dominika preuzeo pet venecijanskih dukata. Fra Gabriel, custos Sv. Frana također je iz ruku Miha Mioše preuzeo legat od pet venecijanskih dukata. I opatice ženskih samostana, istog su dana, svaka od njih, preuzele po 25 venecijanskih dukata Bile su to: Domina Paula de Gozze, abbatisa Sv. Klare, domina Elisabeta de Gozze, abbatisa u Sv. Marku, domina Cicilia de Cerva, abbatisa Samostana sv. Andrije, domina Maria de Ragnina, abbatisa Samostana sv. Šimuna, domina Marta de Caboga, abbatisa samostana sv. Petra, domina Lisa de Lucaris, prioresa u samostanu sv. Mihajla, domina Veronica de Gondola, abbatisa samostana sv. Tome i domina Hieronyma de Caboga, abbatisa samostana sv. Marije.

⁷⁶ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 48, f. 210-210'.

⁷⁷ DAD, Isto, 210'.

⁷⁸ DAD, Isto, 210'.

⁷⁹ "Paschalis Ciconia Dei Gratia Dux Venetiaru(m), et singulis et tam amicis Q(uam) fidelibus pr(ese)ntes s(up)ra(scripta)s inspecturis quod Octavius Nouellus Venetiarum Notarius bonae opinionis, et famae, cuius instrumentis, et scripturis publicis plena fides adhibetur: Dat. In nostro Ducali Palazzo, die XI-ma Julii Ind. IIII, MDLXXXXI" (DAD, Sig. 12, ser. 1, No 48. f. 210).

Neke isplate izvršene su 12. veljače 1592., a u potpisu su Ser Junius Mar. de Bona, Ser Marinus Raph. de Goze i Natalis de Nale.⁸⁰

2.5. Oporuka Miha, sina Nikole (starijeg) Mioše iz 1592. godine

Riječ je o obimnoj oporuci o 17 stranica, koju je Miho Mioša sastavio u svom domu u Dubrovniku, 4. travnja 1592., a potom deponirao u Javnom Notarijatu. Proglašena je u Notarijatu 15. travnja iste godine.⁸¹ To je istodobno i posljednja oporuka jednog od članova obitelji Mioša, posljednje muške osobe s čijom se smrću gasi ova obitelj po muškoj liniji.⁸²

Nakon uobičajenog razmišljanja o prolaznosti ovozemaljskog života, te preporučivši dušu svoju svemogućem Stvoritelju i Otkupitelju, Miho se okrenuo oporučnim legatima, izrazu svoje posljednje volje. Oporuka obiluje brojnim i raznovrsnim legatima, koje određuje sam testator, ali i onih koje mu je testamentom u ovlast dao njegov sin Nikola, preminuo prethodne 1591. godine. Odredio je značajan broj crkvenih legata, kao i onih za mise zadušnice. Po običaju onog vremena desetine i prvine od jedene perpera ostavio je Sv. Mariji Velikoj (Katedrali) i šest groša Sv. Mariji na Dančama. Po pet perpera, pojedinačno, ostavio je za gregorijanske mise za duše svoga oca i majke, svog sina Nikole i svoje braće. Potom je odredio po pet perpera za gregorijanske mise za duše njegovih predaka i dušu njegove kćeri Marije. Isto tako odredio je pet perpera za mise gregorijanske i misu sv. Banifacija za dušu svoju. Nakon toga je poželio i naredio da spomenute mise izgovore redovnici sv. Frana u Dubrovniku, u Kapeli sv. Antuna, njihovom zavjetu.⁸³ Osim toga ocima franjevcima ostavlja daljih deset dukata, kao elemusinu, jer istu u pravilu ne posjeduju, a da se oni pomole za dušu njegovu. Legate od po pet perpera ostavlja za gregorijanske mise za dušu svoje kćeri Katarine i daljih pet perpera za duše svojih sestara, koje bi slavili oci sv. Dominika u njihovoj crkvi, što im ostavlja kao elemuzinu. Za osam samostana redovnica (*otto Monasteri delle R-de Monache*), koji se nalaze unutar grada Dubrovnika, ostavlja

⁸⁰ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 48, f. 210-210'.

⁸¹ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 9.

⁸² Iznimka je Mihin izvanbračni sin Marin, koji je nadživio oca, ali nije zasnivao obitelj.

⁸³ "...tutte le quali soprannominate messe desidero e voglio che le celebrino gli R-di Padri di S-to Francesco di Ragusa, nella Cappella nostra dedicata a S-to Antonio."

ukupno 80 perpera, tj. svakom po deset perpera. Po četiri groša namijenio je svim trećoretkinjama (*pizzochare*) u Dubrovniku.

Potom je odredio da se svim siromasima, koji se nađu u Ospedalu, kada bude otvoren njegov testament, dade po tri groša. Ostavio je i 100 perpera za raspodjelu, nezbrinutim siromasima (*poveri mendici*), koje bi osobno svojom rukom raspodijelio Francesco Benedetto Primi, s tim da to izvrši neposredno po otvaranju testamenta.

2.5.1. Miho o zakladnim fundacijama sina mu Nikole

Na isti način obvezuje svoju unuku, da postupi po legatima, koji su u načelu određeni u testamentu njegovog sina Nikole, koji je umro u Veneciji. On je odredio, da od nekretnina kojima raspolaže, iznos od circa 47.400 groša u venecijanskoj moneti, staviti na dispoziciju odredivši, pri tome, neke pojedinačne legate, a ostali dio legata da se raspodjeli u četiri dijela: jedna četvrtina toga kapitala pripadala bi Bratovštini svećenika sv. Marije u Dubrovniku (*Fraternita de sacerdoti di S-ta Maria di Ragugia*), jedna četvrt pripada Bratovštini sv. Roka (*lasciato un quarto alla Fraternita di S-to Roccho di Ragugia*), polovica treće četvrtine pripadala bi Bratovštini sv. Antuna (*et la metta del terzo quarto alla Fraternita di S-to Antonio di Ragugia*), a druga polovica spomenute treće četvrtine sa drugom četvrtinom sveukupno pripada njegovoj unuci (*et altra metta dello terzo quatro con l'altro quarto intiero a Fioca mia Nepote*), kako je u svome testamentu odredio, i kako mu je u istom testamentu njegov sin dao punu slobodu i apsolutno raspolaganje oko spomenuta četiri dijela. A, što se toga tiče, veli Miho, želi ostati posve dosljedan, u skladu s ovlastima koje mu je dao njegov sin Nikola. Isto tako zatražio je od svojih epitropa da postupaju na isti način. Međutim, Miho je u ponečem odstupio od sinovljevih odluka, što mu je on oporukom i dopuštao, ako mu se učini da je nešto bolje i korisnije. Tako je izostavljen odluka o zakladi za otkup robova - kršćana i zarobljenih dubrovačkih građana. Znatno veću važnost dao je zakladi njegove nepute (*sestričine*), kćeri Francesco de Primo. Miho je, također, upozorio svoje epitrope da se spomenutom iznosu od circa 47.400 groša, u venecijanskoj valuti, koje je ostavio njegov sin Nikola, ne mogu pribrajati legati koje će on ostaviti od svojih pokretnina, na isti način kako se ne mogu oduzimati, i njemu pribrajati, oni legati koje je ostavio njegov sin Nikola. A, što se tiče dote Nikoline majke, ostavlja to na volju epitropima da postupe, kako im se bude činilo da bi bilo najbolje. Bratovština sv. Roka bila je dužna da iz svog dijela legata svake godine daje 10 perpera Bratovštini Presvetog Sacramenta, za izradu toraca

(velikih svijeća) od bijelog voska. Bratovština sv. Antuna trebala bi uobičavati davati za slavljenje dviju sedmičnih misa u Kapeli sv. Spasa, koja se nalazi naspram Dvora.

Što se tiče Nikolinih pokretnina i novca naredio je da ne mogu biti obezvrijeđena i držana bez profita, te se stoga cijeli kapital i pokretnine, trebaju položiti u Napuljskom kraljevstvu (*farlo locare nel Regno di Napoli*), na grad (Napulj), Sveučilište ili na Banku (o Monti), kako se bude činilo epitropima da je najkorisnije, uz godišnju nepromjenjivu kamatu, u svrhu povećanja uloženog kapitala.

2.5.2. Legat za bolnicu za neizlječive - *L'ospitale delli incurabili*

Nakon spomenutog oporučitelj Miho donosi odluke o legatima, iz kvote koju je odredio njegov sin Nikola i njemu dao u ovlast da stvar uredi. Odredio je da se dobit od uloženog kapitala u iznosu od 1000 dukata u napuljskoj moneti, treba ustupiti Bratovštini svećenika sv. Marije u Dubrovniku (*Fraternita de Sacerdoti di S-ta Maria di Ragugia*). Uvjet je da spomenuta Bratovština sama treba utrošiti 1000 dukata u gradnju jednog hospitala za neizlječive bolesti (*un hospitale per l'incurabili*) u samom Dubrovniku, na način i na mjestu gdje to bude najprikladnije. Taj bi hospital bio imenovan i zvao bi se "L'ospitale delli incurabili". Od dobiti na uloženi kapital od 6000 dukata u Napuljskom Kraljevstvu odredio je je beneficij (*patrocinio*) za svog izvanbračnog sina Marina (*Marino mio figliuolo naturale*). Odredio je i više solucija oko toga ako njegov sin Marin bude imao potomstvo, žensko i muško, ili ga ne bi imao. Sve to je dao na znanje svojim epitropima.

2.5.3. Pojedinačni legati: novci, posuđe, zlatnina i srebrnina

Svojoj služavki Ivani ostavio je 150 perpera od čega bi se njoj platila njezina zarada, za godine kada je kod njega bila služavka. Tu isplatu izvršila bi njegova neputa. Istoj Ivani, mimo spomenutog, namjenjuje od svojih dobara tri perpere godišnje, što bi joj isplaćivala njegova spomenuta neputa (sestričina) za svog života, a potom njezini nasljednici.

Dvjema kćerkama Katarine, izvanbračne kćeri njegovog oca Nikole, po imenu Maria i Điva, namijenio je na teret svojih dobara 24 škude godišnje, što bi iznosilo 12 perpera svakoj od njih. To bi bila dužna izvršavati, dok one budu žive, njegova neputa i njezini baštinici. Ako bi jedna od spomenutih sestara umrla njen bi se iznos isplaćivao živućoj, pri čemu bi se od toga mogao urediti godišnji beneficij u punom iznosu od 24 škude.

Oporučitelj Miho osvrnuo se i na neku pokretnu imovinu, koju je imao u kući. Tako je upozorio da u kući ima četiri velika sanduka (*quattro cassoni*). Jedan od njih pun je stolnjaka različite vrste, onih starih i modernih u vrijednosti oko 200 škuda. Drugi je pun novih sagova, treći je pun “di razzi nuovi et di carpetti nuovi”, a četvrti je pun starih pokrivača, rađenih po visokoj cijeni i drugo. Osim toga imao je i jedan veliki sanduk koji sadrži kovine i posude fine izrade, kao što su vaze od mjedi i bakarne posude za kućnu uporabu. Sve te sanduke i stvari koje oni sadrže, ostavlja svojoj unuci (*lascio a Fioca mia Nipote*), zamolivši pri tome njezinog oca Frana, svog zeta istodobno, da čuva spomenutu spremu, do trenutka kada ona uz pomoć Boga pođe svom mužu, a ne prije. Isto tako svojoj neputi (*Fioca mia Nepote*) naređuje da dade 50 perpera, po deset perpera godišnje u roku od pet godina, Ivani ženi Bartola zlatara (*a Giovanna moglie di Bartolomeo orese*), jer je ona bila njegova služavka. Taj iznos od 50 perpera, koji bi se isplaćivao tijekom pet godina, neka se ne daje u ruke spomenutog Bartolomeja, jer mu je on dužan platiti najamninu za radionicu (*bottega*), koju on drži.

Oporučitelj Miho je naredio svojoj unuci (*nepota*) da iz dobiti njegovih pokretnih dobara, dade jednoj gospođi (*a una donna*), koju joj saopći njezin otac Francesco di Primi, pet dukata godišnje za vrijeme života iste gospođe, kako bi mogla poravnati sve vrste troškova, osim ako nema potreba za spomenutu potporu.

Osim gore spomenutih, Miho je imao i jedan veliki sanduk u koji su bili smješteni razna zlatnina i srebrnina, stavljena u obradu, te nekoliko prstenja s različitim draguljima. Ovaj sanduk sa spomenutom zlatninom i srebrninom, te prstenjem s draguljima, ostavlja unuci (*fioca nepote*). Zato želi da Francesco (di Primi), njezin otac, to valjano čuva i da se ne daje prije nego dođe trenutak prvog djeteta, muškog ili ženskog. U ovom sanduku, među ostalom zlatninom, nalazi se i jedna zlatna ogrlica s osam glaziranih figura. Naredio je Francescu di Primju, da to preda jednoj osobi, što mu je i usmeno naredio (*che io ho ordinato a bocca*). Taj se sanduk sada nalazi pod ključem spomenutog Francesca. Potom je oporučitelj naredio da njegova unuka (*fioca mia nipote*), kći Francescoa di Primi, u pogledu rečenih legata od pokretnih dobara, kao i od sanduka s rečenim stvarima, te sanduka sa zlatninom i srebrninom, treba biti zadovoljna i suglasna, kao i spomenuti Francesco, njezin otac. Pod zakletvom svojom tvrdi da je sadržaj spomenutih sanduka vjerodostojna, što može potvrditi istom zakletvom i spomenuti Francesco. Zato nitko, niti unuka, niti njen otac Francesco i njihovi nasljednici ne trebaju praviti nikakve izmjene i nepravilike oko toga. Osim legata koje je oporukom učinio i beneficija

koje je ustanovio pojedinim osobama, svoju unuku za sve ostalo (nеспоме-
nuto) određuje za nasljednika. Istodobno zamolio je Francesca di Primija,
svog zeta, da se njegovom izvanbračnom sinu Marinu dade, za njegove
kućne potrebe, jedan dio od rabljenog pokućstva, što bi mu priličilo.

2.5.4. Distribucija legata Miha Mioše

Distribucija oporučnih legata vršena je 22. travnja 1592. Tog dana su
decimari Sv. Marije Velike od epitropa oporuke preuzeli legat od jedne
perpere, a oficijali Sv. Marije od Danča legat od šest perpera. Dana 10.
srpnja 1592. svoj legat od 150 perpera, preuzela je Ivana, služavka
oporučiteljeva, na ime svoje službe, iz ruku Francesca Benedicti de Primo.
Dana 8. kolovoza 1592. legat od šest zlatnih škuda, iz ruku Francesca B.
de Primo preuzela je Điva Raičeva, jedna od dvije kćeri, pok. Kate,
izvanbračne kćeri pok. Nikole Mioše. Na marginama testamenta zabilježen
je značajan broj zapisa o preuzimanju legata, bilo pojedinaca ili ovlaštenih
osoba: decimara, oficijala i prokuratora pojedinih crkvenih i humanitarnih
institucija.⁸⁴ Odvijalo se to kroz godine, desetljeća i stoljeća, što svjedoči
o vrijednosti i utilitarnosti oporučno ostavljenih legata, te crkvenih i
humanitarnih zaklada, koje je svojom voljom i ponukan humanitarnim
porivima utemeljio Nikola, sina Miha Mioše, imućni trgovac s poslovanjem
u Veneciji. Legat je preuzeo 19. veljače 1593. fra Raphael, gvardijan
samostana sv. Frana u Dubrovniku, iz ruku Frana Benedikta Primija i
njegove kćeri i oporučiteljeve unuke. Fra Hieronymus, prior Samostana
sv. Dominika, preuzeo je deset perpera za slavljenje gregorijanskih misa
za duše oporučiteljeve kćeri Katarine i njegovih sestara. Raspodijelio je
11. ožujka 1593. siromasima 30 dukata, Francesco B. Primi, po naredbi
oporučitelja. Giva Raičeva ponovo 10. lipnja 1593. preuzima ratu svog
legata. Istog dana to čini i njezina sestra Marija, obje kćeri Katarine,
izvanbračne kćeri Nikole Mioše. Giva Raičeva čini to i kasnije, u više
prilika: 4. svibnja 1596., 31. travnja 1597., 13. travnja 1598., 13. svibnja
1599., 26. travnja 1600., 5. svibnja 1601., 29. travnja 1602., 10. prosinca
1603., ali i dio legata svoje već pokojne sestre Marije. Giva se u distribuciji
pojavljuje i 18. travnja 1606.⁸⁵ Ranije spomenuta Ivana, služavka Mihina,

⁸⁴ Usljed dugotrajnijeg vlaženja kodeksa zapisi distribucija, kao i tekst oporuke, su
prilično oštećeni, izbljedjeli i teško čitljivi. Očitavaju se godine distribucija: 1593., 1592.,
1597., 1598., 1599., 1602., 1604., 1644., 1645., 1651., 1655., 1659., 1670., 1673., 1676.,
1681., 1687., 1690., 1691., 1693., 1694., 1702., 1705., 1718., 1719., 1731., 1737., 1739.,
1778., 1779., 1785. itd.

⁸⁵ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 18-20.

ponovo preuzima svoj godišnji obrok 27. studenog 1593., 26. svibnja 1594., 1. rujna 1597., 10. travnja 1598., 7. travnja 1599., 7. travnja 1600., 5. svibnja 1601. i 29. travnja 1602.⁸⁶

Presbiter Marinus Ioannis 10. srpnja 1593. preuzima iznos od 12 talara u vrijednosti od 33 perpera sa stavke namijenjene za mnogobrojne siromaha u dubrovačkoj bolnici. Ivana, žena zlatara Bartola preuzima 50 perpera, kao naknadu za pet godina službe po deset perpera, sukladno oporučiteljevoj odluci.⁸⁷ U ovom početnom razdoblju zabilježena su brojna preuzimanja legata koje čine decimari, oficijali, prokuratori, gvardijani i druge ovlaštene osobe, u ime samostana, crkava, bratovština, hospitala i drugih humanitarnih institucija. To se nastavilo, kako je već ranije istaknuto, i u narednim razdobljima do kraja Republike. To sve svjedoči da su humanitarne nakane Miha Mioše i njegovog sina Nikole bile plodonosne i od iznimne koristi onima kojima su bile namijenjene i potrebite.

3. Zaklade Mioša nakon propasti Republike

Nakon pada Dubrovačke Republike i francuskom okupacijom njezinog teritorija došlo je do brojnih destrukcija, ne samo u političkom, upravnom i sudbenom ustroju, nego i u drugim područjima života. Promjene su nastale i gospodarstvu, društvenim odnosima i crkvenim prilikama. I dosadašnji sustav humanitarnog djelovanja nije bio pošteđen spomenutih destrukcija. Novčani zavodi doživjeli su slom, ne samo oni u Dubrovniku, već i oni u Italiji, gdje su dubrovački građani, pa i sam Republika, imali svoje novčane uloge. Nakon dolaska austrijske uprave postupno su otklanjane posljedice destruktivnog djelovanja francuske uprave. Došlo se do mukotrpnog obnavljanja bratovština, zaklada i humanitarnih fondacija. To se dogodilo i s Bratovštinom svećenika sv. Petra pri crkvi sv. Marije Velike i njezinim zakladama. Obnovljene su i uređene velike humanitarne zaklade obitelji Mioša, zasnovane potkraj 16. st. Tako u Glavnom registru spomenute bratovštine nalazimo fondacije obitelji Mioša, položene kod uprave Bratovštine svećenika sv. Petra pri Sv. Mariji, s naznakom namjene, poslovanjem i stanjem zaklada. Na prvom mjestu navode se u Registru zakladni legati Miha Mioše, položeni u Dubrovniku, napulju i Rimu.⁸⁸

⁸⁶ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 18-20'.

⁸⁷ DAD, Sig. 12, ser. 1, No 49, f. 19-19'.

⁸⁸ ABD, Sig. 33, Registro generale, Dimostrazione speciale di tutti gli obblighi fondazionali e della loro assicurazione presso l' amministrazione dei R. R. Preti di Ragusa, No 1, pag. 51-52.

Potom slijede ekstrati oporučnih zakladnih legata Nikole Mioše, Mihinog sina, koji su povjereni ovoj bratovštini, položeni, također, u Dubrovniku napulju i Rimu.⁸⁹ Temeljem njihovih legata uređene su, u ovom razdoblju, dvije zaklade pod nazivom:

1. “Ospetale degli Incurabili”⁹⁰ i 2. “Monasterio Miossa, sotto l’invocazione di S-ta Cattarina di Siena”.⁹¹

Prva zaklada je bolnica za neizlječive, u koju bi se prema mogućnostima, primali i drugi oboljeli, poput ranjenih. Druga zaklada zamišljena je kao pripomoć izgradnji novog samostana sv. Katarine u Sieni, uz koji bi bio i konvikt ili hospital, za smještaj dubrovačkih redovnica iz vlastelinskih i građanskih obitelji, a na račun ove pripomoći. Tu ideju poslije potresa 1667. god. inicirala je Dubrovačka Republika i o tome donosila određene odluke.⁹²

Neke zaklade obitelji Mioša u 19. st. bile su uređene u administraciji Blagog djela (*Opoera Pia*) u Dubrovniku. Zasnivale su se na spomenutim oporučnim odlukama Miha i njegovog sina Nikole Mioše. Riječ je o zakladama humanitarnih nakana.⁹³

Marijan SIVRIĆ

DAS GESCHLECHT DER MIOŠA (ČEPIKUĆA-MILŠA) UND SEINE ENTWICKLUNG IN DUBROVNIK

Beitrag zum Kennenlernen alter Geschlechter

Zusammenfassung

In diesem Beitrag geht es um die historische Entwicklung des Geschlechts der Mioša, auch Čepikuća und Milša genannt. Laut Dubrovniker Genealogien stammten die Kleingutsherren aus Stolac im Bosnischen Königreich. Nach Dubrovnik kamen sie Ende des 14. Jhs. Dank der guten verwandtschaftlichen Verbindungen mit hervorragenden Bürgerfamilien brachten sie es rasch zu Wohlstand und wurden durch Handel reich. Sie

⁸⁹ ABD, Sig. 33, Registro generale, pag. 58-61.

⁹⁰ ABD, Sig. 33, Registro generale, pag. 58-61.

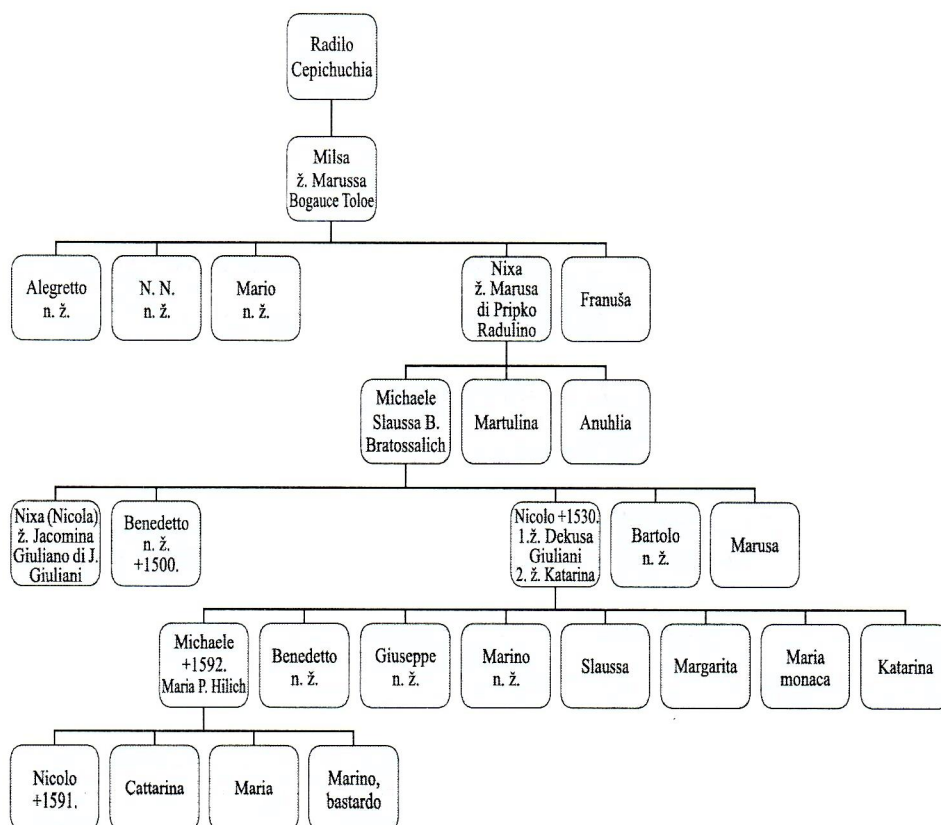
⁹¹ ABD, Sig. 33, Registro generale, pag. 62-66.

⁹² Npr. odluka Senata 1675., a bilo ih je i kasnije.

⁹³ Zbog nepristupačnosti građe fonda Opera Pia nije moguća šira prezentacija ovih zaklada. (DAD, Registro generale fondazioni di Opera Pia a Ragusa).

hatten Geschäfte in Dubrovnik, im "Westen": Mantova, Venedig, Napoli sowie in der Levante. Sie hatten Häuser und Grundbesitz in Dubrovnik, an der Küste, in Orašac, Šumet und anderen Orten.

Sie besaßen großes Vermögen, welches in Geldinstituten von Dubrovnik deponiert war, und im Ausland insbesondere in Venedig, Napoli, Mantova und später in Wien. Es sind fünf Testamente dieser Familie aufbewahrt: von Benedikt, Miho's Sohn (1500/1501), Nikola, Miho's Sohn (1526/1530), Katarina, Nikola's Frau (1554/1562), Nikola, Sohn von Miho dem Jüngeren (1591) und Miho, Sohn von Nikola dem Älteren (1592) Sie haben zahlreiche Legate an Einzelpersonen, die Kirche und humanitäre Vereine hinterlassen. Sie haben religiöse und humanitäre Stiftungen bei den Kongregationen vom Hl. Petrus, zur Hl. Maria (Kathedrale), vom Hl. Rochus und vom Hl. Antonius gegründet. Die Familie ist Ende des 16. Jhs. ausgestorben.

Sl. 1. Rod Mioša (Čepikuća - Milša), genealogija.